

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2011 ROK

Wprowadzenie:

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które z mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych, a na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii kompetencji do przeciwdziałania narkomanii w społecznościach lokalnych. Gmina, z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swoich społeczności, a także o dostępnych zasobach podejmuje środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu. Po kilku latach funkcjonowania znowelizowanej ustawy i realizowania kolejnych programów profilaktyki nadszedł czas na zmiany ku lepszym rozwiązaniom, bardziej skutecznym.

W obecnej dobie nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom z problemem alkoholowym, a szczególnie dzieciom z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać to znaczy minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu, a równocześnie pomagać to znaczy zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi. Uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Alkoholizm, narkomania czy nikotynizm to choroba, która rozwija się latami, niepostrzeżenie. Skutki uzależnienia nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznych samego uzależnionego, ale dotyczą wszystkich, którzy żyją, pracują z uzależnionym.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy.

W szczególności zadania te obejmują:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy lub problem narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii,
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13^[1] i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzona jest realizacja wskazanych działań jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art.4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi), oraz Gminny program przeciwdziałania narkomanii (art.10 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii). Zadania ujęte w gminnym programie są inicjowane przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 3), powołaną przez Wójta, natomiast realizatorem programu jest **Urząd Gminy Dzierżoniów**.

Diagnoza problemów alkoholowych i zagrożenie zjawiskiem narkomanii na terenie gminy Dzierżoniów :

1. Stan problemów alkoholowych

Limit liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy wynosi 55, w tym w miejscu spożycia - 15, poza miejscem spożycia - 40 punktów. Na terenie gminy znajduje się 30 punktów sprzedaży alkoholu, w tym 24 punkty - to sklepy - sprzedaż alkoholu do spożycia poza miejscem sprzedaży, a 6 - to punkty gastronomiczne – sprzedaż do spożycia w miejscu sprzedaży. Na jeden punkt sprzedaży przypada ok. 313 mieszkańców.

Według danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu nadużywania alkoholu przez z jednego członków rodziny z pomocy ośrodka w 2010 r. skorzystało 9 rodzin.

2. Stan zasobów umożliwiających prowadzenie działalności profilaktycznej.

Zasoby ludzkie z przygotowaniem w zakresie tzw. “krótkiej interwencji” to: lekarze pracujący na terenie gmin, pedagodzy szkolni i nauczyciele, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz przede wszystkim członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gmina Dzierżoniów nie posiada własnych wyspecjalizowanych placówek zajmujących się terapią osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, czy też od narkotyków.

Z usług placówek zajmujących się terapią uzależnienia od alkoholu mieszkańcy gminy mogą korzystać w placówkach usytuowanych w Dzierżoniowie i Bielawie.

3. Wnioski dot. geografii i dynamiki problemów

1. Problemy alkoholowe mają nieznaczną tendencję wzrostową,
2. Tendencja wzrostowa pozostaje w związku z nadpodażą alkoholu w niektórych rejonach gminy,
3. Dominuje wśród młodzieży spożycie piwa i wina,
4. Występuje podwyższone poczucie zagrożenia mieszkańców ze strony osób nadużywających alkoholu,
5. Występuje niski odsetek inicjacji alkoholowej w grupie uczniów szkół podstawowych, i podwyższony wśród gimnazjalistów,
6. Występuje wyższy od średniej wiek inicjacji alkoholowej młodzieży,
7. Używanie alkoholu przez młodzież od 3 lat wykazuje wg. dorosłych tendencję wzrostową - wskaźnik ten dotyczy głównie młodzieży pozaszkolnej,
8. Problemy narkotyczne w gminie mieszczą się poniżej średniej w regionie,
9. Występowanie problemów narkotycznych dotyczy wybranych punktów gminy (imprezy) oraz okolicznych miast,
10. Występuje okresowa penetracja okolic gimnazjum przez dealerów narkotykowych,
11. Zainteresowanie młodzieży szkół środkami narkotycznymi jest niskie i ogranicza się do marihuany,
12. Istnieje powiązanie “rynku” narkotykowego z Wrocławiem, miastem Dzierżoniów i Świdnicą,
13. Występują na niskim poziomie problemy przemocy dotyczącej dzieci i młodzieży,
14. Występuje niski wskaźnik uczestnictwa młodzieży w działaniach profilaktycznych.

4. Najważniejsze problemy do rozwiązania w 2011 roku:

1. Należy zintensyfikować działania profilaktyczne w szkołach gimnazjalnych z uwzględnieniem indywidualnych cech odbiorców,

2. Koniecznym jest rozszerzenie zakresu programów profilaktycznych w szkołach z uwzględnieniem rodziców,
3. Do programów należy systematycznie włączać tematy dotyczące współdziałania z Policją w rozpoznaniu i eliminowaniu z okolic szkół dealerów narkotykowych (prewencja przyszłościowa),
4. Niezbędnym jest szybkie i konsekwentne reagowanie na wszelkie zgłaszane nieprawidłowości dotyczące sprzedaży i wyszynku alkoholu. Efekty tych działań powinny być podawane do publicznej wiadomości (element prewencji ogólnej),
5. Ze względu na występowanie sprzedaży alkoholu niepełnoletnim wskazanym jest prowadzenie systematycznych szkoleń dla sprzedawców alkoholu w gminie,
6. Należy wdrożyć bądź usprawnić kontrolę punktów sprzedaży alkoholu (wg. Programu „Żółtej Kartki”),
7. Należy zwiększyć zakres programów szkoleniowych dla osób zawodem lub funkcją związanych z problemami alkoholowymi i narkotycznymi, rozszerzając je o założenia i zasady polityki gminy wobec tych problemów oraz o podstawowe informacje dotyczące monitorowania zjawisk w miejscu pracy bądź działania. W szkoleniach należy uwzględnić specyfikę małych środowisk lokalnych.
8. Należy wykonać diagnozę dot. aktualnych problemów alkoholowych i narkotykowych oraz przemocy.

5. Przewidywana wysokość środków finansowych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2011 roku

W budżecie gminy Dzierżoniów na 2011r. wpływy z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przewiduje się w wysokości 110 tys. zł. Środki te będą przeznaczone na realizację programu, wypłatę diet dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wynagrodzenie koordynatora, z tym, że na przeciwdziałanie alkoholizmowi planuje się wydatki w wysokości 78.000 zł, natomiast na przeciwdziałanie narkomanii - 32.000 zł.

Cele programu:

1. Poprawa dostępności do leczenia odwykowego mieszkańcom gminy,
2. Wspieranie psychospołeczne i prawne osób poddawanych przemocy w rodzinie,
3. Prowadzenie działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej i rodzinnej,
4. Współdziałanie merytoryczne i wspieranie finansowe instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania gminne z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych,
5. Zmniejszenie ilości przypadków naruszeń prawa ustanowionego w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
6. Szkolenie Członków Gminnej Komisji Alkoholowej, nauczycieli, organizacji pozarządowych, osób realizujących programy profilaktyczne i handlowców zajmujących się sprzedażą alkoholu oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

Kategorie zadaniowe prowadzące do osiągnięcia wskazanych wyżej celów:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, realizacja poprzez:

- a) zwiększenie dostępności informacji o miejscach, w których udzielana jest pomoc rodzinom doświadczającym przemocy domowej (w ramach prac GKRPA)
- b) współdziałanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i lokalnymi mediami w zakresie prowadzenia polityki informacyjnej, dotyczącej zagadnień związanych z profilaktyką i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii,
- c) współpraca z placówkami leczenia odwykowego i ze stowarzyszeniami abstynenckimi w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy lub narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,

realizacja poprzez:

- a) usprawnienie prac związanych z postępowaniem wobec mieszkańców gminy nadużywających alkoholu, zgłoszonych do Komisji (rozmowa z osobą zgłoszoną, z członkiem rodziny, kierowanie wniosków do sądu),
- b) współpraca z biegłymi opiniującymi w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- c) organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (kolonie, obozy, zimowiska z programem socjoterapeutycznym) jako integralnego elementu całorocznej pracy z dziećmi,
- d) budowanie lokalnej koalicji wspierającej i organizującej działania pomocowe na rzecz ofiar, świadków i sprawców przemocy w ramach istniejącej infrastruktury pomocowej.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych, realizacja poprzez:

- a) kontynuacja działań w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „ZACHOWAJ TRZEŻWY UMYŚŁ” oraz przystąpienie do ogólnopolskiej kampanii „POSTAW NA RODZINĘ” i organizowanie innych akcji profilaktycznych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży,
- b) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, przeznaczonych dla rodziców dzieci uczestniczących w programach,
- c) wdrażanie pozalekcyjnych zajęć sportowych do programów profilaktyki środowiskowej,
- d) realizację na terenie szkół Szkolnych Programów Profilaktycznych wraz z kontynuacją pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz dodatkowych zajęć sportowych na basenie pod nazwą „Wodny Świat Otwarty dla Uczniów Gminy Dzierżoniów”,
- e) organizowanie festynów profilaktycznych i festynów rodzinnych z uwzględnieniem działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- f) zakup materiałów edukacyjnych.

Programy profilaktyczne na rok 2012 dyrektorzy szkół zobowiązani są złożyć GKRPA w nieprzekraczalnym terminie do 30 listopada 2011 roku.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii, realizacja poprzez:

- a) dofinansowanie instytucji i stowarzyszeń realizujących poszczególne elementy gminnego programu,
- b) szkolenia dla organizacji pozarządowych,
- c) szkolenia dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, nauczycieli i pracowników OPS w zakresie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przemocy w rodzinie.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, realizacja poprzez:

- a) monitorowanie przestrzegania przepisów określonych w art. 13 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (reklama i promocja)
- b) monitorowanie przestrzegania przepisów określonych w art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (sprzedaż osobom nietrzeźwym, do lat 18 i na kredyt lub pod zastaw).

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołuje Wójt Gminy. Członek otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 140 zł (brutto) za jedno odbyte posiedzenie, na podstawie listy obecności.